

מתיקנות הדרך היומית

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדר' היומית של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליום ל' סיון, יומא דהילולא של הרה"ק המנורה הטהורה הרבי רבי מאיר מקרעטשניף זצוק"ל בן הרה"ק פלא הדורות מרן רבי מרדכי מנדבורנה זצוק"ל

בספר 'שער האותיות' מסופר: עבודתו הקדושה של הרה"ק הרבי רבי מאיר'ל מקרעטשניף זצוק"ל בניגונו בכינור, היתה עבודת ה' של ממש, וכל רואיו הכירו בו שהוא מתקן עולמות עליונים ותחתונים בזמירותיו, ורוח לבבו הטהור מנגן מתוך כינורו.

וכך החלה העבודה הגדולה הזאת, ר' מאיר'ל בהיותו ילד קטן מאוד, עוד לפני שלמד קריאת א' ב', נסע פעם אביו הק' הרבי רבי מרדכי מנדבורנה זצלה"ה מביתו, ונפשו של מאיר'ל בערה בו ללימוד התורה"ק. יצא מאיר'ל הקטן והלך לחדר' עם שאר חבריו, והמלמד למד אתו אל"ף ב"ת, בחושבו זאת לזכות שהוא ילמד את בנו של הרבי אותיות התורה"ק. כשחזר אביו הק' לביתו, עמד בנו זה אצלו, ובידו ספר פתוח, והראה לאביו הנה אל"ף והנה ב"ת, כדרך הילדים. שאל אותו אביו: מנין לך זאת, ענהו הילד שהלך עם שאר הילדים לחדר. תיכף שלח הרבי לקרוא למלמד, והתערעם עליו והקפיד מאוד על שלימדו צורת האותיות, באמרו אליו: "הלא בני הוא, ומחוייב אני מן הדין ללמדו תורה כדכתיב ושנתנם לבניך, והאיך מלאך לבך ללמדו צורת האותיות ללא רשותי והסכמתי?".

ואז צוה הרבי לבנו שלא יפתח ולא יעיין בשום ספר, עד אשר ישכח צורת האותיות שלמד אצל מלמד זה, ולמד אתו בעל פה את כל הברכות הנצרכות. אולם מכיון שהיה בעל זכרון נפלא לא שכח הילד את האותיות, ולכן לא התחיל הרבי ללמדו אתו קריאת א' ב'. הילד כבר היה גדול, ועדיין לא למד להתפלל, ונשמתו בערה בקרבו מצער על שעדיין הוא לא יודע להתפלל. הילד היה בעל כשרון נפלא, וכאשר הסתובב בטל, ייצר במו ידיו כינור, ובעצמו התחיל להתלמד לנגן עליו, עד שנעשה מומחה בטיב טעמי הניגון, וכל כוחות נשמתו הרמה שבערה בקרבו כיקוד אש, הוציא על ידי עבודתו בכינורו. עבודה זו היתה אצלו עבודה גדולה וקדושה למאוד, עד שאביו הקדוש היה מעיר אותו לפעמים באמצע הלילה שיבוא לנגן לפניו בכינורו...

לימים היה הרבי הקדוש רבי מאיר'ל מפרש בדברי הגמרא (ברכות דף ג') "כנור היה תלוי למעלה ממטו של דוד, וכיון שהגיע חצות לילה בא רוח צפונית ונושבת בו ומנגן מאליו", ש'כנור' אותיות כ"ו נ"ר, כ"ו מרמז על שם הוי"ה הקדוש, נ"ר מרמז על הנשמה, נ"ר ה' נשמת אדם', ודוד המלך בכל לילה כשהלך לישון היה מקשר ומייחד נשמתו עם הקב"ה, וזה מרומז בכנור שהיה תלוי למעלה ממטו של דוד, וכיון שבא חצות לילה רוח צפונית - היינו רוח הקודש שהיה צפון וטמון בקרבו - מנשבת בו ומעוררו לעמוד לעבודת השי"ת.

המרשם הנפלא לזכירת הלימוד

כל אחד מאתנו רוצה בוודאי לזכור היטב את כל מה שלמד מעודו. שמעתי פעם מהרב הגאון רבי אשר ווייס שליט"א מה היא הדרך הנכונה שיזכור האדם על ידה את כל לימודו.

בתהלים (ק"ט ט"ז) נאמר: "בחקותיך אשתעשע לא אשכח דבריך". ומבאר הרד"ק: "כְּשֶׁאֲנִי מִתְבּוֹנֵן בְּהֵם אֲנִי מְשַׁתְּעֵשֶׁע בְּהֵם, לְפִיכֶּךָ לֹא אֶשְׁכַּחם כִּי הֵם לְשִׁשׁוֹן וּלְשִׁמְחַת לִבִּי".

למדנו כאן את השיטה האמיתית והנכונה איך נוכל לזכור הכל. על ידי שנשתעשע בדברי התורה ונשמח בהם נזכה לזכור אותם ולא נשכחם. וכמו שכותב הרד"ק בהמשך (שם קס"ב) על הפסוק "שֵׁשׁ אֲנִי עַל אֲמַרְתְּךָ כְּמוֹצֵא שֵׁשׁ רֶב", וזה לשונו: "שֵׁשׁ אֲנִי - אֲנִי שֵׁשׁ וְשִׁמַּח עַל אֲמַרְתְּךָ, כְּשֶׁאֲבִינָה, כְּאֵדָם הַמוֹצֵא שֵׁשׁ רֶב".

כמו שאדם לא ישכח לעולם באיזה תאריך הוא התחתן ובאיזה אולם וכו', כי דברים אלה שימחו אותו כל כך בשעתו וגם לאחר שנים הם נשארים אצלו לששון ולשמחה, כך גם דברי תורה שאדם ישתעשע וישמח בהם יחזקו בלבו לעד והוא לא ישכח אותם.

(מתוך הפתיחה לשיעור, ג' סיון)

מי הוא העומד ומתפלל עלינו תמיד

מצינו בדברי התפארת שלמה (סוף פרשת קורח) דבר מפליא ומעניין מאוד. וזה לשונו בתוך הדברים:

"והנה כן היה מדת שמואל הנביא עליו השלום שטרך כל כך על כבודו יתברך שמו ועל כבוד בני ישראל, וכן מבואר בספרים שלא רצה שמואל הנביא לבוא אל מנוחתו כבוד בגן עדן, אך עודנו על מזוזות היכל ה' להתפלל על בני ישראל וירושלים... כי הוא תמיד עומד ומתפלל, וכן לעתיד תמצאן אותו".

(מתוך הפתיחה לשיעור, ע"ח סיון)

רפואה בדוקה

השבוע נלמד בדר' היומית (שבת דף ק"ט ע"ב במשנה): כל האוכלין אוכל אדם לרפואה וכל המשקין שוטה.

כשהיו באים אל הרה"ק רבי יצחק שלמה מז'ליחוב זצוק"ל [בן הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזוהיעל זצוק"ל נכדו של המגיד מזלאטשוב זי"ע] אנשים שסבלו מבעיות בריאות היה תמיד אומר לאכול מאכלי השבת, כי מאכלי שבת הם רפואה לכל דבר. והיה מוסיף שזוהי כוונת המשנה בשבת 'כל האוכלין אוכל אדם לרפואה וכל

(מתוך הפתיחה לשיעור, שבת דף ע')

האם אתה אוהב גלידה

למדנו במסכת שבת (דף פ"ג): אמר ריש לקיש אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה. וכותב על כך המהרש"א הקדוש במסכת גיטין (ז' ע"ב): "וְעֵינֵי הַפִּיטָה - שְׂמִמִּית גּוֹפוֹ וּמְסַלֵּק מִמֶּנּוּ מוֹתֵר הַתְּאֻהוּ", זאת אומרת, שממית את גופו על ידי שנמנע מתאוות גופניות לא הכרחיות. ונספר על כך סיפור מטלטל ומחייב מאוד.

אברך בא לגאון ישראל ראש ישיבת סלבודקה מרן רבי דוב לנדו שליט"א, והציע שהוא רוצה ללמוד עם הראש ישיבה את חכמת הנסתר. שאל אותו ראש הישיבה שאלה מקדימה: "אתה אוהב גלידה? ". "כן", הוא ענה בכנות, "אני מאוד אוהב גלידה, בפרט גלידה חלבית מסויימת, שהיא ממש פלאי פלאים, ואת זה אני מאוד אוהב...".

"נו שוין", אמר לו הראש ישיבה, "החברותא מבוטלת...". מי שיש לו טעם בגלידה אין לו טעם בקבלה. או שיש לך תשוקה לגלידה, או שיש לך תשוקה לקבלה...

לאחר ששמעתי את הסיפור חשבתי להסמיק על כך את דברי רש"י הקדוש (תהלים מ' ט') על הפסוק 'לעשות רצונך אלוקי חפצתי ותורתך בתוך מעי', וכך הוא כותב: "ותורתך בתוך מעי - אף מאכלי על פי תורתך הוא".

(מתוך הפתיחה לשיעור, ח' סיון)

האש המסוכנת ביותר

למדנו בדר' היומית (שבת דף ע'): "הבערה לחלק יצאת". אומר הרבי הקדוש שר התורה מרן בעל האריה שאג' מז'מינראד זצוק"ל: "הבערה לחלק יצאת, הבערה - רומזת לכעס, לחלק יצאת - היינו לחלק גופו מנשמתו, כמבואר בזוה"ק (ח"ב דף קפ"ב) שבכוון הכעס ניטלת נשמתו ממנו, מה שלא הוזכר בשאר עבירות.

ובענין זה יש לציין את דברי הרמב"ם בהלכות דעות (פ"ב ה"ג). רמב"ם שכל יהודי חייב לשנן אותו בעל פה. וכך כותב שם הרמב"ם: "וְכֵן הַפֶּעַס מִדָּה רָעָה הֵיא עַד לְמָאד, וְרָאוּי לְאָדָם שִׁתְּרַחֵק מִמֶּנָּה עַד הַקְּצָה הָאָחֵר, וְיִלְמַד עֲצֻמוֹ שְׁלֹא יִכְעַס וְאִפְּיֵלוֹ עַל דָּבָר שְׂרָאוּי לְכַעֵס עָלָיו... אֲמָרוֹ חֲכָמִים הָרִאשׁוֹנִים כֹּל הַכּוֹעֵס כְּאִילוֹ עוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, וְאֲמָרוֹ שְׁכָל הַכּוֹעֵס אִם חָכֵם הוּא חֲכָמָתוֹ מִסְתַּלְקֵת מִמֶּנּוּ וְאִם נְבִיא הוּא נְבוֹאָתוֹ מִסְתַּלְקֵת מִמֶּנּוּ, וְבַעֲלֵי כֹּהֵס אֵין חֲיִיָּהֶם חַיִּים, לְפִיכֶּךָ צוּן לְהִתְרַחֵק מִן הַפֶּעַס עַד שִׁנְהִיג עֲצֻמוֹ שְׁלֹא יִדְּגֵשׁ אִפְּיֵלוֹ לְדָבָרִים הַמְכַעֲסִים, וְזוֹ הֵיא הַדֶּרֶךְ הַטּוֹבָה. וְדָרָה הַצְּדִיקִים הֵן עֲלוֹבִין וְאֵינֵן עוֹלְבִין שׁוֹמְעִים דְּרַפְתָּם וְאֵינֵם מְשִׁיבִין עוֹשִׂין מֵאֲהָבָה וְשִׂמְחִים בְּיִסּוּרִים, וְעַלֵּיהֶם הַכְּתוּב אֹמֵר וְאוֹהֲבֵיו כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבּוֹרָתוֹ.

נוסיף לכך גם את לשונו הקדוש של בעל התניא באיגרת הקודש (פרק כ"ה): "לְפִי שְׂבִיעַת פְּעִסוֹ נִסְתַּלְקָה מִמֶּנּוּ הָאֲמוּנָה, כִּי אִלוֹ הֵיא מֵאֲמִין שְׂמֵאת ה' הֵיְתָה זֹאת לוֹ לֹא הֵיָה כְּעֵס כְּלָל".

(מתוך הפתיחה לשיעור, שבת דף ע')

מיני מתיקה

הגמרא אומרת במסכת יומא (דף ע"א ע"א): 'כי אורך ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לך', וכי יש שנים של חיים ויש שנים שאינן של חיים? ומתרת הגמרא: "אמר רבי אלעזר, אלו שנותיו של אדם המתהפכות עליו מרעה לטובה". מאמר רש"י הכוונה: "מי שהיה עני בילדותו ונעשה עשיר לעת זקנותו, דומה לו כאילו עכשיו נעשה חי מתוך מיתה".

וחשבתי לבאר בחמלת ה' עלי בסייעתא דשמיא, על פי הגמרא (נדרים דף מ"א ע"א): "אמר אביי נקטינן אין עני אלא בדעה". ולפי זה יש לפרש מי שהיה עני בילדותו – הכוונה היא לא שהיה עני בכסף, אלא עני במתיקות התורה, בהבנת התורה, בידיעת התורה, ביגיעת התורה, לא היה לו שום מתיקות בלימוד התורה, ונעשה עשיר לעת זקנותו – בזקנותו הוא זכה לקבל מתיקות ב'נשמת כל חי' בשבת קודש, מתיקות בלימוד הדף היומי, טעם ערב באמר אביי... ממילא הוא נעשה חי מתוך מיתה, הוא קיבל חיים מחודשים, כי החיים עד אז היו תפלים, איזה טעם יש בחיים בלי דף גמרא...

▶ המשקין שותה, שבשבת מה שאדם אוכל ושותה הוא רפואה.

פירוש זה מצאנו גם בתפארת שלמה (פרשת משפטים) על הפסוק 'רק שבתו יתן ורפא ירפא', וזה לשונו: "על פי מה שאמר בפירוש המשנה במסכת שבת 'כל האוכלין אוכל אדם לרפואה בשבת', פירוש מכל המאכלים שהאדם אוכל בשבת יכול להשיג רפואה, כי שורש הרפואה נעשה בשבת קודש על ידי יחודי העולמות העליונים בכוננת האכילה כידוע ליודעי חן, לכן 'שבת הוא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא'. וזה גם כן הרמז רק שבתו יתן – על ידי קדושת אכילת השבת – ורפא ירפא".

אליבא דהלכתא - שאלות בהלכה בסוגיות הדף היומי

השבוע בדף היומי (שבת ק"ח ע"ב) נלמד שאסור למלוח צנון בשבת. ורצינו לשאול מי שיש לו מרק ירקות או טשולנט [חמין] וכדו' ורואה שחסר בו מלח האם מותר לשים בו מלח בשבת [באופן שאין בו משום איסור בישול, כגון שנצטנן כבר]?

תשובה שנתקבלה מאת הגאון הצדיק רבי סיני הלברשטאם שליט"א גאב"ד שיכון ג' ורב קהל דברי חיים בני ברק, המוסר את גופו ונפשו להוצאת דברות קדשו של זקינו מרן הגה"ק בעל הדברי חיים מצאנז ז"ע:

לכבוד ידידינו הנכבד האי גברא רבא, צנא מלא ספרא, מזכה הרבים, יקר רוח, זך הרעיון, הרב הגאון רבי אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א זכות גדולה היא להוסיף ציצים ופרחים לתורה על ידי הוצאת העלון 'מתיקות הדף היומי', כאשר אלפים מישראל נהנים הנאה רוחנית מקריאתו, אשרי לו ואשרי חלקו. והנני בברכה שיזכה להוסיף כהנה וכהנה להרבות כבוד שמים על ידי מתיקות ועריבות התורה.

ובדבר אשר שאל במי שיש לו מרק או טשולנט וחסר בו מלח, האם מותר להשים בו מלח בשבת באופן שאין חשש בישול, הדבר פשוט שכך נוהגים ואין בזה שום חשש.

הנה מקור הלכה זו בשבת (דף ק"ח ע"ב) דצנון אסור למלוח וביצה מותר למלוח, ופירש"י: "ג' ד' חתיכות יחד שהמלח מעבדן ונעשין קשין והוי תיקון. וברמב"ם מבואר הטעם מפני שנראה ככובש כבשים, וביצים מותר למלוח מפני שאין דרך לעשות מהם כבשים וגם אין המלח מועיל להם כל כך, כמבואר במשנה ברורה. ולפי זה גם חמין שהוא מתפוחי אדמה מבושלים ושאר דברים, יש לדמותו לביצים שאין בהם איסור למלוח אפילו הרבה יחד.

והיה אפשר לדון עוד טעם להיתיר, דהנה האיסור דכובש כבשים הוא מפני שהוא כמבשל (כמבואר בס' ש"כ"א ס"ג), ואם כן בתפוחי אדמה מבושלים הלא גם בישול ממש מותר בהם, שאין בישול אחר בישול, וכל שכן שיהא מותר למלוח. אך מבואר היפך סברא זו מהשו"ע שם (סעי' ו') שאין למלוח ביחד הרבה פולים ועדשים שנתבשלו בקליפתן, ומבואר שגם זה נאסר. והטעם לזה ביאר בשו"ת חלקת יעקב (א"ח סי' קל"ז במהדור"ח): "ואע"ג דהפולין כבר נתבשלו מקודם, ובישול אין בישול אחר בישול, ואפילו הכי אסור בפולין ועדשים, והסברא משום דמחזי ככובש כבשים כבר הם בגזירת חז"ל דכובש כבשים".

ובקצות השלחן (סי' קכ"ח סק"ב) כתב בזה: "...וכיון שבישול גמור מותר כל שכן לפזר מלח, וצ"ל דגזירת חכמים בכובש כבשים סתם היתה ולא פלוג בין אם נתבשל כבר ללא נתבשל, וא"ל דכובש כבשים דומה למבשל אבל כיון שאינו מין הבישול ממש, אלא באופן אחר מבישול, יש לדמותו לצליה או אפיה אחר בישול דאסור, כיון שמתקנו עכשיו בענין אחר מהבישול הקודם, כן כבישה אחר בישול ג"כ אסור, לפי שמתקנו עכשיו בענין אחר מהבישול הקודם".

ויש לתמוה בתירוצו הראשון מפני מה יאסר כובש כבשים בדבר המבושל, והלא כל הכבישה אין בה חשש דאורייתא, שאינו תולדות האור, וכפי שהביא במשנה ברורה (סי' ק"ט), וא"כ הוי כמו בישול בתולדות חמה שהוא גזירה אטו תולדות האור, והלא בתולדות חמה לא מצינו שיאסר לבשל דבר המבושל. ועוד דלא מצינו בגמרא שהיתה גזירת חז"ל לאסור לכבש כבשים, אלא כאן במה שאסרו מליחת צנון, ופירש הרמב"ם שהוא ככובש כבשים. אמנם צריך ליישב מה שבפולין יש איסור הגם שכבר נתבשלו, וראיתי שפירשו בזה דשם הוא שנתבשלו בקליפתן החיצונית, ועדיין לא הסירו את הקליפה הפנימית, שהיא עדיין כאינה מבושלת, ומועיל לה המלח כמו שמועיל כשהיא בקליפתה החיצונית.

ועכ"פ בנידון דידן פשוט שמותר למלוח ואין צריך לפנים. [ובענין שאין חשש בישול, יש לציין דבדבר גוש אולי יש בישול גם בכלי שני, ויש לפלפל בענין צריכת מילחא בישולא כבישרא דתורא, ע"י שו"ע סי' ש"ח ס"ט].

טוב עין הוא יבורך יישר כוח למקורבו הרב שמואל שטיינר שליט"א על הסיוע

מאוצרות הפרשה

כ"ק מרן הרה"ק בעל האמרי חיים מויזניץ זצוק"ל אמר פעם בשבת פרשת קורח:

רש"י אומר 'קורח שפיקח היה מה ראה לשטות זה', זו היתה כל הבעיה של קורח, שהוא היה פיקח מדי, יהודי צריך ללכת בתמימות...

מקולמוסם של הקוראים

לכבוד המגיד שיעור הגדול הגאון הרב אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

ראשית כל אני רוצה להודות למעלת כבוד תורתו שליט"א על הגליון השבועי "מתיקות הדף היומי", אשר כשמו כן הוא, גליון מלא עם פנינים ומאמרים וסיפורים מלאים נופת צופים.

גליון פרשת בהר בחוקתי (גליון 61) הבאתם סגולה נפלאה מהגמרא בברכות (דף ס"ב ע"א) לזכות לפרנסה כפולה וזמינה

– על ידי שישתף שם שמים בצערו, והבאתם על כך את שלשת פירושים הנפלאים מרש"י והמהרש"א שם, וכן הבאתם מדברי התפארת שלמה בפרשת בשלח, שזה לא נאמר רק בצער חסרון פרנסה, אלא בכל צער ודחוק.

רציני להוסיף על כך, שבספר מנחם משיב נפש (בברכות שם) כותב גם כן שאף שהגמרא נקטה ענין 'פרנסה', אבל זה כולל גם שאר דברים, כמו רפואה ועוד, והגמרא נקטה 'פרנסה' לפי שבפרנסה נכלל הכל, עיין שם שמאריך בזה. וזה חיזוק עצום בתקופה זו שיש לאנשים הרבה סוגי עגמת נפש וצער ממגיפת הקורונה רח"ל. והעצה היא לשתף את שם שמים בצערנו, ועל ידי כן נזכה לישועה כפולה ומכופלת בכל הענינים.

והיה רצון שיזכה מעלת כבוד תורתו להרביץ תורה ויראה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא לאורך ימים ושנים טובות.

החותם בברכה דוד נתנאל שוורץ
בעל "פלאי התורה" אשדוד

סיפר הגאון הגדול רבי יצחק שלמה אונגר זצוק"ל אב"ד דקהל חוג חתם סופר, על הגאון הקדוש רבי שמואל רזנברג מאונסדורף זצוק"ל שהיה רגיל לומר לבחורי הישיבה: "אנא מסרו את שנות הארבע עשרה, חמש עשרה והשש עשרה שלכם כליל להשי"ת, ומבטיחכם אני שמלאכים ושרפים יעמדו ליכותכם כל ימיכם שתוכלו להמשיך בעבודת השי"ת..."

נקודה למחשבה:

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

לתרומות, להנצחות ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661

עמידה בלוח זמנים

שילוח ההפצה לכל יעד

הדפסה

נייטוב

עיתון

נייטוב

עיתון

עיתון

עיתון

עיתון

info@sh-berger.com

052-7633923

דוא"ל:

היהלום שבספר

עמוד העלון בחסות: